

Opinnäytetyö (AMK)

Media-alan koulutus

Journalismi

2019

Lauri Rautavuori

YHÄ HYVÄ VIHOLLINEN

– miten Yleisradio kirjoittaa huumeista?

Lauri Rautavuori

YHÄ HYVÄ VIHOLLINEN

- miten Yleisradio kirjoittaa huumeista?

Tässä opinnäytetyössä tutkin, millä tavoin Yleisradio kirjoittaa huumeista verkkojournalismissaan. Tarkastelen aineistoa aiempaan huumejournalismin tutkimukseen peilaten sekä suomalaisten muuttuneiden huumeasenteiden valossa.

Tarkasteltava aineisto koostuu Yleisradion verkossa julkaisemista huumeartikkeleista vuoden 2018 kahdeksan ensimmäisen kuukauden ajalta. Tutkin aineistoa sisällönanalyysin keinoin. Hahmotan aineiston lähdekäytänteitä sekä näkökulmia sisällönerittelyllä ja nostan artikkeleista osuvia esimerkkejä, jotka kuvaavat määrällisiä tuloksia. Opinnäytetyöni viitekehys koostuu suomalaisten huumeasenteiden ja huumeiden käytön tutkimuksesta, maamme huumelainsäädännöstä sekä aiemmasta huumejournalismin tutkimuksesta.

Tutkimustuloksista voi havaita, että suomalaisessa huumejournalismissa vallitsevat pitkälti samat käytänteet kuin 1990– ja 2000–luvullakin. Kontrollipoliittinen ääni on ylivoimaisesti voimakkain niin lähde- kuin näkökulmavalinnoissakin. Poliisi on käytännössä ainoa taho, joka saa olla yksin äänessä Yleisradion huumejournalismissa.

Tuloksista on havaittavissa kansalaisten muuttuneet asenteet huumeita kohtaan ja huumeiden käytön lisääntyminen. Nämä ilmenevät yksittäisinä artikkeleina, joissa nostetaan esiin esimerkiksi huumeiden viihdekäyttö. Aiempaan tutkimukseen nähden huumeaihe nähdään vain hieman monipolvisempänä kysymyksenä.

Tutkimuksen tulokset herättävät kysymyksen siitä, lähestyykö suomalainen journalismi huumeaihetta riittävän monelta kantilta. Kun kontrollipoliittiset tahot ovat eniten käytetty lähde ja rikos aineiston suosituin näkökulma, saa lukija aiheesta hyvin yksiselitteisen kuvan, vaikka kysymys on monitahoinen. Ilmapiiri muuttuu koko ajan sallivampaan suuntaan ja on päivänselvää, että huumelakeja tullaan säätämään Suomessakin ennen pitkää asenteiden suuntaan. Viimeistään silloin journalismikin seuraa perässä.

ASIASANAT:

Huumejournalismi, verkkojournalismi, rikosjournalismi, päihdepolitiikka, huumeet, Yleisradio

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Journalism

2019 | 30 pages

Lauri Rautavuori

STILL THE GOOD ENEMY

- how the Finnish Broadcasting Company covers drugs

In this thesis I study how the Finnish Broadcasting Company Yle covers drugs in their online journalism. I analyze Yle's journalism in light of earlier studies of drug journalism, and the changes in Finnish people's attitude towards drugs.

The material I studied is gathered from January to August of 2018. The method used in this study is content analysis. I differentiate the sources and the viewpoints used in the material numerically and give examples of these findings. The framework of this thesis consists of the study of Finnish people's attitudes towards and the usage of drugs, the Finnish drug laws and the earlier study of Finnish drug journalism.

Based on the results of this study drug journalism in Finland hasn't changed much since the 1990's and 2000's. Clearly the most used source and viewpoint in the material is that of control policy. Police is the only stand-alone source used in Yle's drug journalism.

The results also show the changes in drug attitudes and the increase in drug use. For example, recreational drug use is covered in the material. In light of earlier studies drugs are covered only slightly more diversely today.

The study's results raise the question whether Finnish journalism covers drugs from various enough aspects. As control political organizations are the most used source and crime is the most common viewpoint, the reader might get an overly simplified picture of drugs and drug use. And as the atmosphere towards drugs turns more lenient by the day, the drug laws are eventually going to change in Finland. Then, at the latest, journalism will follow.

KEYWORDS:

Drug journalism, online journalism, crime journalism, drugs, drug policies, The Finnish Broadcasting Company

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUSONGELMA JA METODOLOGIA	7
3 SUOMI JA HUUMEET	9
3.1 Kansalaisten huumeasenteet ja huumeiden käyttö	9
3.2 Suomalainen huumelainsäädäntö	10
3.3 Huumejournalismi vallitsevan tilan alleviivaajana	11
4 KATSAUS SUOMALASEEN HUUMEJOURNALISMIN TUTKIMUKSEEN	13
4.1 Huumejournalismi ei ole tarpeeksi monipuolista	13
4.2 Viisi uhkaavaa viestiä	14
4.3 Huumekirjoittelusta uupuu sosiaalinen ja psykologinen näkökulma	15
4.4 Huumejournalismi pönkittää kontrollipolitiikkaa	16
4.5 Yhteenveto	17
5 ANALYYSI YLEISRADION HUUMEJOURNALISMISTA	18
5.1 Huumejuttujen lähdekäytänteet	19
5.2 Huumejuttuihin valitut näkökulmat	22
6 PÄÄTELMÄT	27
LÄHTEET	29

TAULUKOT

Taulukko 1. Ylen huumeita käsittelevien juttujen määrät tammi–elokuussa 2018.	18
Taulukko 2. Aineiston jutuissa esiintyvät lähteet.	19
Taulukko 3. Aineiston näkökulmavalinnat	23

1 JOHDANTO

Miten journalismi käsittelee huumeita? Kysymys on ajankohtainen, koska maamme huumeepolitiikka hivuttautuu hitaasti kohti muutoksen kynnystä. Suomalaisten asenteet ja pelot huumeita kohtaan ovat lieventyneet vuosi vuodelta (Karjalainen ym. 2016, 3), ja huumeiden käytön rangaistavuudesta luopuminen nousi julkiseen keskusteluun helmikuussa 2018, kun Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkijat Pekka Hakkarainen ja Tuukka Tammi ehdottivat tätä THL:n blogissa (2018).

Samoihin aikoihin Jari Sillanpään metamfetamiinikohu otti uusia kierroksia, ja Helsinkiin on jo tovin puuhattu maamme ensimmäistä valvottua pistotilaa suonensisäisten huumeiden käyttäjille (esim. HS 2018). Hiljalleen, kun muualla maailmassa huumelakeja on jo muutettu tai ollaan muuttamassa sallivampaan suuntaan (esim. Pye 2017), viriää Suomessaakin julkinen keskustelu aiheesta. Tämän keskustelun mahdollistavat ja sitä ohjaavat tiedotusvälineet.

Opinnäytetyöni tarkastelee Yleisradion huumeita käsittelevää verkkojournalismia kahdeksan kuukauden ajalta vuonna 2018. Tutkin sitä, miten kansalaisten muuttuneet huumeasenteet ovat vaikuttaneet journalismiin sekä sitä, onko huumejournalismi erilaista kuin sanomalehdissä aiempina vuosikymmeninä. Analysoin aineistoa sisällönanalyysin ja sisällönerittelyn keinoin.

Tutkimuskysymykseni kuuluu: miten Yleisradio käsittelee huumeita verkkojournalismissaan vuonna 2018? Luvussa 3 avaan suomalaisten huumeiden käytössä ja huumeasenteissa tapahtuneita muutoksia sekä suomalaista huumelainsäädäntöä. Luku 4 pureutuu aiempaan huumejournalismin tutkimukseen. Yhdessä ne luovat tutkimukseni viitekehiksen.

Aiempi huumejournalismin tutkimus on keskittynyt pitkälti sanomalehtien tapaan käsitellä aihetta, jolloin Yle on jäänyt tutkittavan aineiston ulkopuolelle. Aiemman tutkimuksen valossa Suomen huumejournalismi näyttää kovin yksiäänisenä ja yksipuolisena. Kontrolliviranomaiset, kuten poliisi, ovat huumeaiheisissa artikkeleissa eniten äänessä ja juttujen selkeästi yleisin aihepiiri on rikollisuus.

Aiempien vuosikymmenten huumejournalismi on siis pitkälti toistanut rangaistuskeskeisen huumeepolitiikan viestiä. Mutta tekeekö se niin yhä? Siihen pyrin tällä tutkimuksella vastaamaan.

2 TUTKIMUSONGELMA JA METODOLOGIA

Opinnäytetyössäni tutkin Yleisradion (Yle) huumausaineita käsittelevää verkkojournalismia. Olen kerännyt 116 artikkelin aineiston kahdeksan kuukauden ajalta, 1.1.–31.8.2018. Tutkimukseni käsittelee Suomea koskevaa huumejournalismia, eli olen rajannut ulkomaan uutiset aineistosta pois samoin kuin ruotsin- ja englanninkieliset artikkelit. Lisäksi kelpuutin aineistoon vain sellaiset artikkelit, joissa huumeet ovat keskiössä. Esimerkiksi syrjäytymisestä kertova artikkeli saattaa sivuta huumeaihetta, mutta jutun näkökulma on laajempi.

Analysoin aineistoa peilaten sitä aiemmin tehdyn huumejournalismitutkimuksen tuloksiin ja päätelmiin, joita avaan luvussa 4. Viitekehykseni tutkimukset käsittelevät 1990- ja 2000-luvuilla tehtyä sanomalehtijournalismia. Tuohon aikaan suomalaisten asenteet huumeita ja niiden käyttöä kohtaan olivat jyrkemmät kuin nyt, etenkin 25–35-vuotiaiden keskuudessa (esim. Karjalainen ym. 2016, 32–33). Luvussa 3 käsitteelen tarkemmin suomalaisten suhtautumista huumausaineisiin ennen ja nyt sekä lainsäädännön että kansalaisten vinkkelistä. Pyrin valottamaan myös sitä, onko Ylen tämän hetken huumejournalismissa havaittavissa sallivampia asenteita vai kulkeeko se käsi kädessä tiukan kontrollipolitiikan kanssa.

Tutkimuspainotteinen opinnäytetyöni on pohjimmiltaan kvalitatiivinen eli laadullinen. Laadullisen tutkimuksen aineisto kootaan yleisimmin haastattelemalla, kyselyllä, havainnoimalla tai erilaisista dokumenteista keräämällä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71). Keräsin työni aineiston dokumenttilähteistä, tässä tapauksessa joukkotiedotuksen tuotteista eli Ylen verkossa julkaisemista artikkeleista. Tarkastelen aineistoa sisällönanalyysin keinoin. Tuomen ja Sarajärven (2009, 103) mukaan sisällönanalyysi on pyrkimys kuvata dokumenttien sisältöä sanallisesti, ja sen avulla dokumentteja voidaan analysoida järjestelmällisesti ja objektiivisesti. Lisäksi analysoin huumejuttujen lähdekäytänteitä sekä juutuista löytyviä aihepiirejä sisällönerittelyllä. Sisällönerittelyllä tarkoitetaan dokumenttien, esimerkiksi tekstien sisältöjen määrällistä kuvaamista (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71).

Valitsin tutkittavaksi tiedotusvälineeksi Ylen kahdesta syystä: Se on veronmaksajien rahalla ylläpidettävä julkisen palvelun yleisradioyhtiö ja monikanavaisena tiedotusvälineenä Suomen merkittävimpiä julkisen keskustelun suunnannäyttäjiä. Lisäksi Yle on aiemmassa huumejournalismin tutkimuksessa sivuutettu tutkijoiden keskittyessä sanomalehtiaineistoihin.

Rajasin aineiston verkossa julkaistuun kirjoitettuun journalismiin, koska verkkoaineisto on vaivatonta kerätä. Radiossa ja televisiossa julkaistun sisällön kerääminen olisi ollut huomattavasti vaivalloisempaa, ja tekstiformaatissa pysyminen yksinkertaistaa aineistomassan analysointia. Suomenkielistä sisältöä Ylen uutis- ja ajankohtaissivuille tuottaa Pasilan uutis- ja ajankohtaistoimituksen lisäksi 18 aluetoimitusta ympäri Suomen (Yle 2018). On huomionarvoista, että Yle on Suomen Tietotoimiston (STT) asiakas (Yle 2017). Niinpä pieni osa huumejutuista on STT:n toimittajien käsialaa, mutta koska julkaisupäätöksen tekee aina Yle, otin nekin aineistossani huomioon.

Yle käyttää nettiartikkeleissaan asiasanoja, jotka ovat jutun aihetta kuvaavia sanoja eli tiivistyksiä siitä, mistä sisällössä on kyse (Yle 2017). Asiasanalla ”huumeet” löysin Ylen huumeita käsittelevät verkkoartikkelit haluamaltani ajanjaksolta. Koska toimittaja tai julkaisija koodaa asiasanat Ylen juttuihin puoliautomaattisesti, on olemassa mahdollisuus, että yksittäiset kirjoitukset eivät päätyneet aineistoon. Potentiaalisesti aineiston ulkopuolelle jääneissä jutuissa on kuitenkin kyse niin pienistä määristä, ettei se horjuta tutkimuksen reliabiliteettia.

Ylen uutis- ja ajankohtaisverkkosivu tavoitti vuoden 2018 tammi–heinäkuussa noin kolme miljoonaa kävijää kuussa, ja Ylen edelle kiilaavat vain Ilta-Sanomat, Iltalehti ja ajoittain Helsingin Sanomat (FIAM 2018). Yksittäisenä mediatalona Yleisradion verkkojournalismi ei maalaa tarkkaa kuvaa koko Suomen mediakentän huumejournalismista.

3 SUOMI JA HUUMEET

Tässä luvussa käsittelen aluksi suomalaisten asenteita huumeita kohtaan ja niiden käyttöä vuosina 1992–2018 tehtyihin kyselytutkimuksiin nojautuen. Toisessa alaluvussa avaan suomalaista huumelainsäädäntöä ja lopuksi pohdin, mikä rooli huumejournalismissa on suomalaisessa huume keskustelussa.

3.1 Kansalaisten huumeasenteet ja huumeiden käyttö

Suomalaisten huumeiden käyttöä sekä asenteita huumeita ja huume politiikkaa kohtaan on kartoitettu säännöllisesti vuodesta 1992 lähtien. Tutkittavat ovat satunnaisotannalla valikoituja 15–69-vuotiaita suomalaisia, ja kysely tehdään postitse. Aineistonkeruun suorittaa Tilastokeskus. (Karjalainen ym. 2016, 3.)

Suomalaisten huumeasenteet ovat muuttuneet vuosien saatossa sallivammiksi. Asennemuutoksen taustalla on kuitenkin se, että huumeiden käyttö on yleistynyt kahden vuosikymmenen aikana. Ihmisten henkilökohtainen kosketuspinta huumeisiin on laajentunut joko omakohtaisten kokemusten tai käyttäjien tuntemisen kautta, mikä on karsinut pelkoja huumeita kohtaan ja aiheuttanut asenteiden lieventymisen. On kuitenkin huomattava, että asennemuutos koskee enimmäkseen kannabista. (Karjalainen ym. 2016, 3.)

Vuonna 2018 lähes joka neljäs suomalainen oli kokeillut kannabista ainakin kerran elämässään. Vuonna 1992 luku oli kuusi prosenttia. Seuraavaksi yleisintä on lääkkeiden käyttö päihtymistarkoituksessa. Se on pysynyt suht. tasaisena 2000-luvulla. Myös stimulanttien, kuten amfetamiinin, ekstaasin ja kokaiinin kokeileminen on yleistynyt, joskin maltillisesti. Alle viisi prosenttia väestöstä oli kokeillut jotain stimulanttia vuonna 2018. (Karjalainen ym. 2019, 1 & 3.)

Kyselyissä on kysytty huumeiden käyttäjien tuntemisesta vuodesta 1998 alkaen. Vuoden 2018 tutkimuksen tästä osasta ei ole vielä raportoitu. Käyttäjää tuntevien määrä oli vuoteen 2014 mennessä suurin piirtein kaksinkertaistunut kaikissa paitsi 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä. Vuoden 2006 jälkeen eniten käyttäjiä ovat tunteneet 25–34-vuotiaat. Miehet tuntevat huumeiden käyttäjiä naisia enemmän. Käyttäjien tuntemisen ohella ihmiset altistuvat huumeille sosiaalisesti, kun heille tarjotaan niitä. Vuosien 1992–2010 välisenä aikana yhä useammalle suomalaiselle oli joskus tarjottu huumeita. Sen jälkeen kasvu on

tasaantunut. Vuoden 2014 tutkimuksessa huumetarjouksille eniten altistuivat 25–34-vuotiaat miehet, joista kahdelle kolmesta oli joskus elämän aikana tarjottu huumeita. Viimeisen 12 kuukauden aikana huumetarjouksia kohdanneiden osuus kaikista vastaajista oli vuonna 2014 13 prosenttia. Vastaava luku oli vuonna 2010 vain seitsemän prosenttia. (Karjalainen ym. 2016, 14–15.)

Päihdetutkimuksen koko tarkastelujakson aikana suomalaisten mielipiteet huumeiden hankinnan ja käytön rangaistavuudesta ovat muuttuneet selkeästi sallivammiksi. Vuoden 2018 tutkimuksen mukaan joka viides suomalainen olisi valmis luopumaan kaikkien huumeiden käytön rangaistavuudesta. Kannabiksen käytöstä ei rankaisisi 42 prosenttia, ja sen lääkitäällisen käytön sallisi kolme neljäsosaa suomalaisista. (Karjalainen ym. 2019, 4.)

3.2 Suomalainen huumelainsäädäntö

Suomen huumelainsäädännön tavoitteena on huumeiden laittoman maahantuonnin, maasta viennin, valmistuksen, levittämisen ja käytön ehkäiseminen sekä terveysriskien vähentäminen (Huumausainelaki 30.5.2008/373). Laki nojaa vahvasti vuonna 1961 tehtyyn YK:n huumausaineyleissopimukseen.

Rikoslaisissa määritellyt huumausainerikokset voidaan jakaa kolmeen päähaaraan: huumausaineen käyttörikos, huumausainerikos ja törkeä huumausainerikos. Näiden kolmen lisäksi on erikseen säädetty lait huumausainerikoksen valmistelusta, törkeän huumausainerikoksen valmistelusta sekä huumausainerikoksen edistämisestä. (Laki huumausainerikoksista 17.12.1993/1304.)

Huumausaineen käyttörikos on huumerikoksista vähäisin. Käyttörikoksesta voidaan tuomita henkilö, joka laittomasti käyttää taikka pitää omaa käyttöä varten hallussaan vähäisen määrän huumausainetta. Tuomio voi olla sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. (Laki huumausainerikoksesta 17.12.1993/1304.) Käyttörikoksen osalta poliisi tai muu tutkintaviranomainen voi antaa rikokseen syyllistyneelle huomautuksen ja luopua rangaistustoimenpiteistä. Näin voidaan toimia kaikkein vähäisimmissä käyttörikoksissa. (Valtakunnansyyttäjänvirasto 2018.)

Huumausainerikoksesta voidaan tuomita henkilö, joka valmistaa tai yrittää valmistaa huumausainetta, tuo tai yrittää tuoda maahan tai vie tai yrittää viedä maasta huumausainetta tai myy, välittää tai luovuttaa toiselle huumausainetta. Lisäksi pelkästä

hallussapidosta tai hankkimisen yrityksestä voi saada huumausainerikostuomion. Tässä tapauksessa hallussa olevan tai hankittavan huumausaineen vaarallisuus ja määrä ratkaisevat, onko kyseessä käyttörikos vai huumausainerikos. Huumausainerikosten tuomio vaihtelee sakosta kahteen vuoteen vankeutta. (Laki huumausainerikoksesta 17.12.1993/1304.)

Törkeään huumausainerikokseen syyllistyy, jos kyseessä on erittäin vaarallinen huumausaine tai suuri määrä huumausainetta, tai jos rikoksella tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä, aiheutetaan usealle ihmiselle vakava hengen- tai terveyden vaara tai levitetään huumausainetta häikäilemättömästi, esimerkiksi alaikäisille. Törkeästä huumausainerikoksesta annettu tuomio vaihtelee yhden ja kymmenen vankeusvuoden välillä. (Laki huumausainerikoksista 17.12.1993/1304.)

3.3 Huumejournalismi vallitsevan tilan alleviivaajana

Huumeita vastaan on käyty globaalia sotaa ainakin vuodesta 1971 alkaen, kun Yhdysvaltojen presidentti Richard Nixon julisti sen alkaneeksi (Naalisvaara ym. 2014). Suomessa sotaa käydään (ainakin vertauskuvallisesti) muun muassa lainsäädännön avulla, joka on hyvin rangaistuskeskeinen. Poliisi ottaa kiinni ja tutkii, tuomioistuimet tuomitsevat huumerikolliset. Kun ottaa huomioon, että huumeiden käyttö lisääntyy tasaisesti, voisi kuvitella, että sodan sijaan huumeekysymystä lähestyttäisiin toista reittiä. Näin ei kuitenkaan tällä hetkellä toimita, vaikka valtiolliset tahot ovat ehdottaneet rangaistusten höllentämistä ja haittoja vähentävän politiikan enenevää korostamista (esim. THL 2018).

Nils Christien ja Kettil Bruunin klassikkoteoksen Hyvä vihollinen – huumausainepolitiikka Pohjolassa (1986, 12) väite kiteytyy siihen, että politiikka tarvitsee niin sanottua hyvää vihollista, johon kiinnittää kansalaisten huomio. Kun huomio on hyvässä vihollisessa, yhteiskunnan ei tarvitse katsoa syvemmällä ja löytää todellisia ratkaisuja vallitseviin ongelmiin. Christien ja Bruunin mukaan huumeet ovat oiva vihollinen esimerkiksi siksi, ettei niiden demonisointi häiritse valtaväestön eloa. Toisin olisi esimerkiksi alkoholin kanssa.

Sota – vaikka vain vertauskuvallinen – yksinkertaistaa asetelmia. Huumesodassakin taistelee kaksi osapuolta: hyvät (lainsäätäjät, kontrolliviranomaiset, tuomioistuimet) ja pahat (huumerikolliset maahantuojaista käyttäjiin). Jos henkilö ei asetu hyvien puolelle, hän lienee vihollinen, huumeiden kannattaja. Näissä yksinkertaistetuissa asetelmissa hedelmällinen keskustelu on vaikeaa. (Christie & Bruun 1986, 242.)

Suomen huumejournalismi on aiemmin mukaillut vahvasti vallitsevaa lainsäädännön ja yleisen ilmapiirin tilaa (ks. luku 4). Toisin sanoen journalismi ei ole huumeekysymyksen osalta juurikaan haastanut päättäjien päätöksiä, vaan tiedotusvälineet tarjoavat ongelmaan samoja lääkkeitä kuin politiikka. Huumeiden vastaista sotaa käydään yhä myös Pohjolassa, mutta huumeekysymys ei huuda otsikoissa samalla tavalla kuin vaikka 1990-luvun lopulla, jolloin niin kutsutun toisen huumeaallon nähtiin rantautuneen Suomeen (Partanen & Metso 1999, 143). Opinnäytetyöni analyysiosuus pureutuu siihen, oliko tilanne sama vuonna 2018 eli ovatko höllentyneet asenteet ja huumekekeilujen yleistymisen vaikuttaneet myös journalismiin, vaikka lainsäädäntö on yhä tukevasti entisensä.

4 KATSAUS SUOMALASEEN HUUMEJOURNALISMIN TUTKIMUKSEEN

Tässä luvussa kartoitan Suomessa tehtyä huumejournalismin tutkimusta ja sen päätelmiä. Viitekehykseni tutkimus keskittyy 1990- ja 2000-luvun sanomalehtijournalismiin. Tällä vuosikymmenellä tehtyä, opinnäytetyöni kannalta oleellista huumejournalismitutkimusta en ole löytänyt. Verkkoaineistojen puuttuminen aiemmasta tutkimuksesta taas selittyy sillä, että laaja nettijournalismin murros tapahtui vasta 2000-luvun puolivälin jälkeen (Karvala 2014, 16).

4.1 Huumejournalismi ei ole tarpeeksi monipuolista

Tampereen yliopistoon tehty pro gradu -tutkimus *Suomalaislehtien huumejournalismi ja sen vaikutukset yhteiskunnan huumeongelmaan* peilaa huumejournalismia yleisiin hyvän journalismin kriteereihin ja tarkastelee journalismin vaikutuksia yhteiskunnan huumeongelmaan. Tutkielman lopputulema on, että huumeongelman pienentämisen kannalta journalismi auttaa parhaiten, jos se on moniäänistä, monipuolista ja totuudenmukaista. Se ei kuitenkaan ole sitä. (Annala 2007, 2 ja 114.)

Tutkielma on kaksiosainen: Ensimmäinen osa tarkastelee diskurssianalyysin keinoin kolmea Aamulehden huumerikosuutista vuodelta 2003. Tutkimuksen toisessa ja laajemmassa osassa tutkittiin 155:tä Helsingin Sanomien ja Aamulehden vuoden 2006 huumeuutista puolen vuoden ajalta. Jutuista hahmottui yhteensä 11 aihepiiriä, joista ylivoimaisesti korostunein oli *huumerikos*. Tämän aihepiirin uutisia oli aineistossa 42 prosenttia. (Annala 2007, 55 ja 69.)

Annalan opinnäytetyön 1990-luvun puolivälin ja 2000-luvun alun tutkimusta tarkastelevassa viitekehyksessä tullaan päätelmään, että huumejournalismi ei tuolloin ollut monipuolista, koska se ei nostanut esiin kaikkia olennaisia seikkoja huumeilmiöstä. Sama näkyi myös Annalan tutkimuksessa: Aamulehden ja Helsingin Sanomien huumejournalismi ei tutkittuna aikana ollut erityisen monipuolista tai moniäänistä. Aineiston selvä painopiste oli rikollisuudessa, ja poliisi sekä muut kontrolliviranomaiset saivat artikkeleissa asiansa selvästi muita tahoja useammin esiin. Huumeiden käyttäjien hoito ja haittojen vähentäminen taas oli aineistossa harvinainen näkökulma, eivätkä esimerkiksi

terveydenhuollon tai sosiaalitoimen edustajat olleet lähteinä kuin melko harvoin. Vielä vähemmän palstatilaa saivat entiset ja nykyiset huumeiden käyttäjät sekä tiede ja tutkimus. (Annala 2007, 2, 25 ja 111.)

4.2 Viisi uhkaavaa viestiä

Matti Piispa tutki vuosituhannen vaihteessa Helsingin Sanomien, Hufvudstadsbladetin, Kansan Uutisten ja Demarin huumeaiheisia artikkeleita. Tutkimuksen aineisto koostuu 173 artikkelista, joiden lisänä ja tukena on tekijän leikearkiston huumekirjoituksia. Aineisto edustaa tutkittujen lehtien ”jokapäiväistä” huumejournalismia, koska tutkittuna aikana julkisuudessa ei käsitelty mitään merkittävää huumeaiheista kysymystä. (Piispa 2001, 463.)

Tutkimuksessa *Sanomalehtien tarjoamat huumeviestit* (Piispa 2001, 463) nousi esiin viisi aineistosta löytyvää viestiä: 1) huumeet ovat kaikkialla, 2) yksikään lapsi ei ole turvassa, 3) huumehörhöt uhkaavat kenen tahansa turvallisuutta, 4) taustalla kova kansainvälinen rikollisuus ja 5) ongelmat eivät ole oikein kenenkään hallinnassa.

Aineiston valtakunnalliset, yleiskatsaukselliset uutiset eroavat paikallisista uutisista. Yleiskatsauksellisia uutiset olivat ”viileän objektiivisiksi”, kun taas paikalliset uutiset olivat usein dramaattisia ja huumetilannetta voimakkaan värikkäästi kuvaavia. Paikallisraporttien ja valtakunnan tilaa käsittelevien huumeuutisten lisäksi tilannekuvaa täydensivät jutut huumeongelmista eri ihmisryhmien, kuten opiskelijoiden, vankien ja raskaana olevien naisten keskuudessa. (Piispa 2001, 463–464.)

Tutkimuksen aineistossa sanomalehdet nostavat esiin myös yksilötapauksia. Empatiaa herättävissä ja tunnereaktioita tarjoavissa jutuissa kerrotaan tarinoita nuorista ja heidän läheistensä ”huumehelvetistä”. Piispan käsityksen mukaan yksilötason tapauskuvaukset synnyttivät huolta ja pelkoa huumeista, ja niiden tarinoiden perusviesti oli, että ”huumeriippuvuudesta voi tulla karmeaa todellisuutta missä tahansa perheessä”. (Piispa 2001, 465.)

Uutisointi synnytti lukijassa huolen myös siitä, että huumeongelmat vuotavat käyttäjien ja heidän läheistensä elämistä tavallisen ihmisen arkeen. Huumeiden ja niiden käyttäjien uhka väijyy julkisissa tiloissa; kuka tahansa voi joutua vaaratilanteeseen missä vain. Nämä uhkakuvat voivat johtaa siihen, että ihmiset kaventavat omaa liikkumistaan ja elintilaansa. (Piispa 2001, 467.)

Aineiston suurimman aiheeryppään muodostavat rikosuutiset, joita on liki 20 prosenttia kaikista jutuista. Piispa tulkitse laajan huumerikosuutisoinnin sanomalehtien tarjoamaksi vastaukseksi huumeongelmaan. Uutiset loivat kuvaa kovasta huumerikollisuudesta, jonka vastatoimijoina olivat rikollisia kiinniottava poliisi ja tuomioita antava oikeuslaitos. Lisäksi lehtien uutisvirrassa oli huolestuneelle lukijalle paljon viestejä monista huumeiden vastaisista strategioista, toimista ja toimijoista. Uutisointi muodosti kuvan, jossa usea taho oli huumeongelmasta tietoinen ja käynnissä oli mittava huumeiden vastainen aktiivinen toiminta. Lukija sai kuitenkin samaan aikaan viestejä siitä, että huumeiden vastaiset toimet olivat riittämättömiä ja voimattomia. Näin ollen lukija saattoi yhdistää mielessään viestit vastatoimien riittämättömyydestä ja huumeongelman räjähdysmäisestä kasvusta, jolloin hän todennäköisesti päätteli, että huumeongelmat eivät ole oikein kenenkään hallinnassa. (Piispa 2001, 467–468.)

Aineistoissa on kuitenkin myös vastapainoa huumeongelman lisääntymisestä ja vaikeutumisesta viestiville jutuille. Esimerkkeinä toimivat artikkelit, joissa huumeongelma asetettiin mittasuhteisiin vertaamalla sitä alkoholin aiheuttamiin haittoihin. Uhkaa lieventävät näkökulmat jäivät kuitenkin uhkakuvia maalaavien näkökulmien varjoon. (Piispa 2001, 464–465.)

Huumeuutisointi välitti suurelle yleisölle hyvin synkkiä viestejä, joissa huumeet ilmentyivät moniulotteisena uhkana ja ongelmana. Vaikka tutkimus ei arvioinut viestien totuudellisuutta, huumeuutiset olivat perinteisen ja totuuteen pyrkivän uutisjournalismin kriteerien mukaisia. Jotkut näkökulmat saattoivat jäädä sanomalehdissä niukalle huomiolle, koska niistä on vaikea tehdä uutista. Yhdeksi esimerkkinä näkökulmaksi Piispa nostaa huumeiden käytön taustasyitä, joita ei tutkittavassa sanomalehtiaineistossa käsitelty. Vaikutuksista Piispa toteaa, että synkät viestit näkyivät selvästi kansalaisten asenteissa ja mielipiteissä. 2000-luvun alussa valtaosa kansasta suhtautui huumeisiin jyrkästi, ja huumeiden käytön lisääntyminen nousi kyselyissä Suomen pahimmaksi ongelmaksi. (Piispa 2001, 469–470.)

4.3 Huumekirjoittelusta uupuu sosiaalinen ja psykologinen näkökulma

Teemu Rantanen (1997, 202) on tutkinut vuoden 1996 Helsingin Sanomien (HS), neljän perhe- ja naistenlehden sekä neljän ammattilehden huumeaiheisia kirjoituksia. Tutkimuksen aineisto koostuu yhteensä 128 kirjoituksesta, joista valtaosa (107) on Helsingin Sanomista peräisin.

Tutkimuksessa laskettiin HS:n huumejutuissa käyttämät tietolähteet sen mukaan, mitä tahoja ne edustavat. Aineistossa eniten käytetty tietolähde oli poliisi, toiseksi eniten jutuissa esiintyi terveydenhuollon edustajia ja kolmanneksi eniten ääneen pääsivät entiset ja nykyiset huumeiden käyttäjät. Käyttäjien suuri osuus selittyy sillä, että aineistoissa oli mukana myös HS:n Nyt-liite, joka haastatteli tuohon aikaan käyttäjiä esimerkiksi heroïnia käsittelevän Trainspotting-elokuvan tiimoilta. Aiempaan tutkimukseen verrattaessa huumejuttujen lähteiden käytössä ei ollut merkittävää muutosta vuosien 1988–1996 välillä. (Rantanen 1997, 203.)

Tutkimuksen analyysin keskiöön nousi se, että Helsingin Sanomien huumeartikkeleista uupui usein sosiaalinen ja psykologinen näkökulma. Sosiaalitoimen työntekijöitä haastateltiin juttuihin vain harvakseltaan ja psykologien näkökulma puuttui aineistosta kokonaan. Tämä käy ilmi myös artikkeleiden näkökulmavalinnoissa ja siinä, miten huumeiden käyttöä selitettiin. Käyttätymistieteellisten selitysten vähäisyys lehtien palstoilla palveli tiukkaa huumejournalismin politiikkaa. (Rantanen 1997, 204 ja 212–213.)

4.4 Huumejournalismi pönkittää kontrollipolitiikkaa

Myös Olavi Kaukonen ja Matti Halmeaho (1998) ovat pureutuneet huumeaiheisten lehti-juttujen lähdekäytänteisiin. Tutkimuksessa tutkittiin yhteensä 137:ää Helsingin Sanomien (HS), Ilta-Sanomien (IS) ja Iltalehden (IL) huumejuttua ajanjaksolta 1.8.–31.12.1996. Aineistoon valittiin jutut, joiden otsikko viittaa huumeaiheeseen ja joiden sisältö vahvistaa otsikon synnyttämän oletuksen. Tutkimus selvitti, minkä alojen asiantuntijat pääsivät jutuissa ääneen ja miten he jäsensivät huumeongelman. (Halmeaho & Kaukonen 1998, 92.)

Aineistossa poliisi oli selvästi eniten äänessä oleva taho. Seuraavaksi eniten näkökulmiin saivat kertoa terveysviranomaiset ja huumeiden käyttäjät. Juttuihin haastatellut käyttäjät olivat julkisuuden henkilöitä tai vankeja. (Halmeaho & Kaukonen 1998, 96 ja 100.)

Aineiston jutuissa huumeekysymys ilmeni jossain määrin terveysongelmana muttei ollenkaan sosiaalipoliittisena ongelmana. Terveysnäkökulma keskittyi suonensisäisiä huumeita käyttävien riskiin levittää tauteja eikä käyttäjien yleiseen hyvinvointiin. Tutkimus analysoi, että puheenvuoroja yhdisti kontrollipoliittinen suhtautuminen huumeaineisiin. Suhtautuminen ei siis näkynyt vain poliisin puheissa vaan myös terveydenhuollon ammattilaisten näkemyksissä. (Halmeaho & Kaukonen 1998, 97 ja 100.)

Kaukonen ja Halmeaho (1998, 114) kirjoittivat tutkimuksensa yhteenvedossa, että HS, IL ja IS antoivat palstoillaan tilaa vahvoille valtainstituutioille, jotka käyttivät saamansa puheenvuorot vallitsevien huumausainepoliittisten normien pönkittämiseen.

4.5 Yhteenveto

Yllä esitellyt tutkimukset piirtävät melko yhtenäisen kuvan: Karkeasti 1990-luvun puolivälistä aina 2000-luvun puoliväliin saakka printtimedioiden huumetekstejä dominoivat rikosaiheiset artikkelit (esim. Piispa 2001, 467). Tätä tukee sekin, että huumejuttujen ylivoimaisesti eniten käytetty lähde oli poliisi (esim. Rantanen 1997, 203; Halmeaho & Kaukonen 1998, 96). Rikos ja rangaistus -aihepiiriin jalkoihin jäivät muun muassa käyttäjien hoito ja haittojen vähentäminen sekä terveydenhuollon tai sosiaalitoimen näkökulmat huumeaiheeseen (esim. Rantanen 1997, 212; Annala 2007, 111).

Sekä Rantanen (1997, 213) että Kaukonen ja Halmeaho (1998, 100 ja 114) päättelivät, että kontrollipoliittisen näkökulman ollessa huumejournalismissa vallitseva tuki lehdistökin voimassaolevaa tiukkaa huumejournalistista linjaa. Rantasen (1997, 213) analyysi asiasta kuuluu: ”Jos narkomaanit mielletäisiin olosuhteiden tai hyväksikäytön uhreiksi, kontrollikeskeinen huumetiedottaminen asettuisi kyseenalaiseen valoon.”

Matti Piispan analyysi huumejournalismin välittämistä viesteistä taas osoittaa, että lehdistö tarjosi suurelle yleisölle hyvin synkkää viestiä. Viestiä, jossa huumeet ovat moniulotteinen uhka ja ongelma, joka ei ole kenenkään hallinnassa. (Piispa 2001, 469.)

Jos huumejournalismia ajattelee huumeongelman vähentämisen työkaluna, se toimii parhaiten ollessaan mahdollisimman totuudenmukaista, moniäänistä ja monipuolista. Näiden tutkimusten valossa moniäänisyys ja monipuolisuus ei ole toteutunut. Esimerkiksi rikosaiheiden selvä painottuminen ja kontrolliviranomaisten korostunut käyttö lähteinä aiheuttivat sen, että huumejournalismi onkin varsin yksipuolista ja yksiäänistä. (Annala 2007, 40 ja 114.)

5 ANALYYSI YLEISRADION HUUMEJOURNALISMISTA

Tässä luvussa analysoin Yleisradion verkossa julkaisemaa huumeita käsittelevää journalismia kahdeksan kuukauden ajalta, 1.1.–31.8.2018. Tutkittavia artikkeleita on yhteensä 116. Peilaan aineistoni lähdekäytänteitä, näkökulmia ja juttujen välittämiä viestejä aiempaan tutkimukseen.

Taulukko 1. Ylen huumeita käsittelevien juttujen määrät tammi–elokuussa 2018.

Kuukausi	Huumejutut
Tammikuu	8
Helmikuu	11
Maaliskuu	24
Huhtikuu	18
Toukokuu	15
Kesäkuu	7
Heinäkuu	10
Elokuu	23
Yht.	116

Kuukausitasolla juttujen lukumäärissä on jonkin verran heittelyä. Eniten huumejuttuja (24) Yle julkaisi maaliskuussa. Maaliskuun 26. päivä Iltalehti (Kunnas 2018) uutisoi ensimmäisenä, että Jari Sillanpäästä epäillään uudesta huumerikoksesta. Yle kirjoitti samana päivänä aiheesta jutun siteeraamalla Iltalehteä. Seuraavana päivänä Sillanpää myönsi Facebook-sivullaan hankkineensa kaiken kaikkiaan noin 110 grammaa metamfetamiinia, mikä luonnollisesti ylitti uutiskynnyksen myös Yleisradiossa. Aihe poiki maaliskuun aikana vielä kolme jatkojuttua. Yle julkaisi Sillanpään huumesotkua koskevia artikkeleita ennen kuin vaihdetta yhteensä viisi, mikä on yli 20 prosenttia kaikista maaliskuun huumejutuista.

Myös elokuun huumejuttujen suuressa määrässä (23) on kyse Jari Sillanpäästä. Muusikko oli oikeudessa 8. elokuuta ja hän sai huumetuomionsa kuun 17. päivä. Yle seurasi oikeudenkäynnin kulkua yhteensä neljällä artikkelilla, jonka lisäksi julkaistiin yksi toimittajan analyysi. Toukokuussa taas Lahden kaupunki nousi otsikoihin huumeiden takia, ja kuun 15 huumejutusta neljä käsittelee tätä aihetta. Muutoin aineistossa ei ole havaittavissa selkeitä yhden asian aiheuttamia piikkejä.

5.1 Huumejuttujen lähdekäytänteet

Tässä alaluvussa käsittelen Ylen huumeartikkeleissa käytettyjä lähteitä. Olen eritellyt yksittäisten juttujen lähteet ja esitän taulukossa 2, miten monessa jutussa kukin lähde esiintyy. Analysoin tuloksia aiempaan tutkimukseen peilaten.

Alkuun pari sanaa lähteiden esiintyvyyden laskentatavasta. Isossa osassa aineiston artikkeleista käytettiin useampaa kuin yhtä lähdettä. Olen laskenut yllä olevaan taulukkoon kaikkien juttujen kaikki tutkimukseni kannalta oleelliset lähteet. Aivan jokainen lähde ei ole listassa mukana, sillä jotkin yksittäiset lähteet eivät sopineet minkään kategorian alle.

Taulukko 2. Aineiston jutuissa esiintyvät lähteet.

Lähde	Esiintyvyys
Poliisi / tull	80
Oikeuslaitos	24
Tutkija / tutkimus	19
Käyttäjä	15
Sosiaalihuolto	13
Poliitikot ja virkamiehet	8
Terveydenhuolto	6
Kolmas sektori	4

Kuten taulukko osoittaa, Ylen huumejutuissa ylivoimaisesti eniten käytetty lähde on kontrolliviranomainen eli tässä tapauksessa poliisi, tull tai oikeuslaitoksen edustaja. Poliisin ja tullin näkökanta on esillä 80 artikkelissa, mikä kattaa lähes 70 prosenttia 116 artikkelin aineistosta. Jos mukaan lasketaan vielä oikeuslaitokset (24 juttua), on kontrolliviranomaisen näkökanta esillä yhteensä 104 jutussa. Se kattaa liki 90 prosenttia aineistosta.

Yleisradion huumejournalismin lähdekäytänteet noudattavat siis samaa kaavaa kuin sanomalehdet 1990- ja 2000-luvuilla (esim. Rantanen 1997, 203; Halmeaho & Kaukonen 1998, 96). Vaikuttaa siltä, että kontrolliviranomaisen ääni on jopa selvästi korostuneempi kuin huumejournalismissa aiemmin. Vuonna 2006 Helsingin Sanomien ja Aamulehden huumeartikkeleista 53 prosentissa oli kontrolliviranomaisnäkökanta (Annala 2007, 124).

Tätä suurta eroa voidaan selittää journalistisen työn realiteeteilla. Lehteen painetulla jutulla on korkeampi julkaisukynnys, koska palstatila on rajallinen. Verkkojournalismissa julkaisutila on rajaton, joten pienimmätkin rötösuutiset voidaan julkaista. Kuten esimerkiksi tällaiset: ”Huumekuski törttöili rajusti Riihimäellä” (Yle Uutiset 30.4.2018). Lisäksi

Yleisradion toimitusrihmasto kattaa koko Suomen, kun taas Aamulehti ja Helsingin Sanomat keskittyvät enimmäkseen valtakunnallisiin sekä omien alueidensa asioihin. Osa aineistoni jutuista onkin pieniä ja paikallisia.

Toinen kontrolliviranomaislähteiden valtavaa määrää selittävä tekijä on näiden tahojen tiedottamisvastuu. Poliisi, tulli ja syyttäjät tiedottavat medialle tapahtuneista rikoksista ja rikosprosessien etenemisestä. Lisäksi merkittävässä rikoksissa toimitukset tilaavat tiedot tuomioistuimen antamasta tuomiosta. Nämä tahot siis ruokkivat toimituksia tiedolla jatkuvasti, ja toimittajat julkaisevat viranomaisten antamat tiedot melko kriiikkittä.

Viranomaistiedon kriiikkittömään julkaisemiseen on kaksi syytä: viranomaisten tietomopoli rikosasioissa, joista on vaikea saada tietoa muita tahoilta, sekä suomalaisten vahva luottamus etenkin poliisiin. Viranomaistahot koetaan usein automaattisesti luotettaviksi lähteiksi, vaikka niiden näkemys ei välttämättä ole oikea. Toimittajan voi olla vaikea suhtautua kriittisesti viranomaisten antamiin tietoihin. (Kuutti 2015, 90–91.) Siitäkin huolimatta, että journalistin ohjeiden kohta 12 neuvoo yksiselitteisesti, että ”tietolähteisiin on suhtauduttava kriittisesti” (JSN 2013).

Kontrolliviranomaisten jälkeen eniten esillä ovat tutkimus ja tutkijat, 19:ssä jutussa. Toisin kuin poliisi ja tulli, tutkija tai tutkimus eivät ole yhdessäkään jutussa ainoa lähde. Esimerkiksi, kun Yle uutisoi THL:n avauksesta, jossa toivottiin huumeiden käytön rangaistavuudesta luopumista (”THL:n asiantuntijoilta suora ehdotus Suomen huume politiikaksi: 'Käytön rangaistavuudesta tulisi luopua'”, Yle Uutiset 13.2.2018), juttuun haettiin kontekstia poliisin rikostilastoista. Etenkin juttuihin, joiden näkökulma haastaa vallitsevan kontrollipoliittisen tilan, etsitään lähteeksi myös nykyistä politiikkaa vahvasti puoltava taho, useimmiten poliisi. Tämäkin viestii siitä, että luottamus viranomaisten asiantuntijuuteen on vahva. Toisaalta se kertoo myös arkuudesta, joka liittyy huumeiden asemaan hyvänä vihollisena (Christie & Bruun 1986). Toimittajakaan ei halua, että hänet tulkitaan ”huumeiden kannattajaksi”. Näin voi käydä, jos kirjoittelusta uupuu kontrollipoliittisen tahon ääni.

Aineistossani tutkimus on keskeisenä lähteenä jutuissa, jotka ovat laajoja. Esimerkiksi juttu kokaiinin käytön yleistymisestä (”Kokaiininkäyttö moninkertaistui Suomessa, mutta kallis hinta rajoittaa käyttöä – kokaiini leviämässä etelästä muualle maahan”, Yle Uutiset 9.3.2018) on tällainen. Artikkelissa on vahva tutkimuksellinen kärki, mutta sen lisäksi poliisilla on jutussa iso asiantuntijan rooli. Aineiston pohjalta käy selväksi, että

kontrolliviranomaiset ovat käytännössä ainoa taho, joka saa olla yksin äänessä Ylen huumejournalismissa.

Huumeiden käyttäjä on äänessä 15 jutussa. Valtaosa heistä on entisiä käyttäjiä, jotka kertovat menneen elämänsä huumehelvetistä: ”12-vuotiaana huumeiden käytön aloittanut Joni kertoo tarinansa – etteivät nuoret joutuisi kokemaan samaa kuin hän” (Yle Uutiset 1.8.2018). Jutun viesti korostuu välitsikossa ”Lapset käyttävät koviakin huumeita”, ja se viesti on, että yksikään lapsi ei ole turvassa (Piispa 1997, 463). Entiset käyttäjät ovat varoittavia esimerkkejä siitä, mihin huumeiden käyttö tai jopa kokeilu voi johtaa. Heidän kertomastaan voi tukita toisenkin viestin, jonka Piispa (1997, 463) löysi jo 90-luvulla: huumeriippuvuudesta voi tulla minkä tahansa perheen kauhea todellisuus (Piispa 1997, 463).

Poikkeuksen tähän tekevät jutut, joissa Jari Sillanpää on äänessä. Metamfetamiini-sotkun silmään joutuneelta viihdetaiteilijalta kysyttiin kommenttia, koska hän on julkisuuden henkilö (”Liikuttunut Jari Sillanpää vakuutti olleensa kuivilla neljä kuukautta: ’Siitä asti, kun tämä on alkanut, niin onhan se ollut ylä- ja alamäkeä””, Yle Uutiset 8.8.2018). Olisi todella merkillistä, jos tavalliselta käräjille joutuneelta huumeiden käyttäjältä kysyttäisiin kommentti uutiseen. Itse asiassa koko metamfetamiinitapauksen rikos- ja oikeusprosessi olisi jäänyt tyystin uutisoimatta, jos sen keskiössä ei olisi ollut valtakunnan julkkis (Jansson 2018). Lisäksi yhdessä jutussa haastateltiin huumeiden viihdekäyttäjää, jonka elämä ei ole käytöstä huolimatta luhistunut. Palaan tähän seuraavassa alaluvussa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon näkökannat jäävät aineistossa pienelle huomiolle. Sosiaalihuolto sai sanoa sanottavansa 13:ssa jutussa, terveydenhuolto vain kuudessa. Trendi on sama kuin aiemman tutkimuksen sanomalehtiaineistossa (esim. Rantanen 1997, 212).

Sosiaali- ja terveydenhuollon näkökannat liittyvät useimmiten haittojen minimoimiseen ja kasvavan huumeongelman todentamiseen. Ne eivät haasta kontrollipoliittista linjaa, toisin kuin tutkijat. Esimerkiksi jutussa ”Auto, jonka asiakkaila ei ole nimiä – kaksi sairaanhoitajaa auttaa pistämään huumeet oikein” (Yle Uutiset 18.7.2018) sairaanhoitajat kertovat työstään ja haittojen vähentämisestä, kun taas artikkeli ”Huumeongelma ryöpsähti kesällä Kokkolassa: alle 30-vuotiaiden yliannostukset kaksinkertaistuneet” (Yle Uutiset 7.8.2018) viestii ongelmien lisääntymisestä. Yhdistämällä näiden juttujen viestit, päästään samaan tulemaan kuin Matti Piispa (2001, 463): ”ongelmat eivät ole oikein kenenkään hallinnassa”.

Poliitikon tai virkamiehen kommentti on haluttu kahdeksaan artikkeliin. Näistä jutuista kolme käsittelee Lahtea, jonka huumeilanne nousi valtakunnan otsikoihin viime vuoden keväällä. Huumeilööppien myötä paikalliset poliitikot ja virkamiehet sekä Hämeen poliisi lähtivät toppuuttelemaan huolia yhteiseen tiedotustilaisuuteen Helsinkiin ("Sisäministeri Mykkänen: Suomessa ei pidä tehdä rankinglistoja huumeakaupungeista – Lahti ei ole yksin ongelman kanssa", Yle Uutiset 29.5.2018). Paikalla oli myös sisäministeri Kai Mykkänen. Jutusta välittyi jo 1990-luvun lehtikirjoituksista löytynyt viesti (Piispa 1997, 463): ongelma ei taaskaan ole oikein kenenkään hallinnassa. Toisaalta yhdessä Ylen Lahtea käsittelevässä huumejutussa laitetaan asiat mittasuhteisiin selittämällä, että jätevesi- ja muiden tutkimusten valossa Lahden ongelma ei ole muita isoja kaupunkeja mittavampi ("Pelottelevat lööpit huumehelvetistä olivat viimeinen niitti – Lahti valmistautuu vastaiskuun pitämällä hätäkokouksen", Yle Uutiset 23.5.2018)

Aineistossa ovat äänessä myös perussuomalaisten Tom Packalén sekä kokoomuksen Veera Ruoho. He ovat entisiä poliiseja. Kansanedustajat ottavat kantaa Hakkaraisen ja Tammen (2018) avaukseen huumeiden käytön dekriminialisoinnista ("THL:n professori: Hoitoonohjaus olisi rangaistuksia tehokkaampi keino huumeongelman kuriinsaimiseksi", Yle Uutiset 15.3.2018). Molempien kanta on odotetusti jyrkän kielteinen. Packalénin vastapainoksi on kuitenkin haettu myös vasemmistoliiton Li Anderssonin kanta, joka puolestaan on selvästi myönteisempi käytön sallimista kohtaan ("Poliisikansanedustaja Packalén: Käytön rangaistavuuden poistaminen tarkoittaisi käytännössä huumeiden laillistamista", Yle Uutiset 16.2.2018). Muut politiikan lähteet ovat paikallisia, usein kasvavan huumeongelman kysymykseen tavalla tai toisella vastausta tarjoavia poliitikkoja tai virkamiehiä.

Viimeiseksi lähderyhmäksi jäi kolmas sektori, ja sen rooli on vähäinen (neljä juttua). Esimerkkinä mainittakoon Irti huumeista ry, joka tarjoaa raittiussanomaansa entisen käyttäjän selviytymistarinaa ("Myös ruuhka-Suomen ulkopuolella eletään karua huumeareaa – Vilma Valleniuksen tarina on niin synkkä, että sitä ei tahdota uskoa", Yle Uutiset 10.3.2018)

5.2 Huumejuttuihin valitut näkökulmat

Tässä alaluvussa käsitelen Ylen huumeartikkeleiden näkökulmavalintoja. Olen eritellyt yksittäisten juttujen näkökulmat ja esitän taulukossa 3, miten monesti kukin näkökulma esiintyy. Analysoin tuloksia aiempaan tutkimukseen peilaten.

Taulukko 3. Aineiston näkökulmavalinnat

Näkökulmat	Määrä
Rikos ja rangaistus	72
Haittojen vähentäminen	11
Käyttäjäkulttuuri	8
Selviytymistarina	8
Politiikka	8
Ongelmakäyttö	6
Julkisuuden henkilö	2
Talous	1
Yhteensä	116

Useissa aineiston artikkeleissa käsitellään huumeita useamman kuin yhden näkökulman ja teeman kautta. Esimerkiksi selviytymistarinoissa on aina mukana myös ongelmakäytön aspekti ja jossain määrin myös käyttäjäkulttuuri. Määritin kullekin jutulle yhden päänäkökulman, joka on jutun kärjessä. Näistä löysin kahdeksan kategoriaa (ks. taulukko 3).

Ylivoimaisesti eniten Yle julkaisi huumerikoksiin ja -tuomioihin liittyviä artikkeleita (72). Tällä on selkeä yhteys siihen, että kontrolliviranomaiset ovat Ylessä selvästi eniten käytetty huumejuttujen lähde (luku 5.1). Havainto piirtää samanlaista kuvaa huumejournalismista vuonna 2018 kuin aiempi tutkimus 1990- ja 2000-luvuista: rikosaiheet päihittävät määrällisesti kaiken muun (esim. Annala 2007, 68). Rikos ja rangaistus -näkökulman paljoutta voi selittää samoilla syillä kuin kontrolliviranomaisten suurta määrää lähteinä (luku 5.1): rikos- ja oikeusprosesseista tiedotetaan hanakasti, viranomaistieto ylittää usein uutiskynnyksen ja tietoon luotetaan.

Rikosaiheiden suhteellinen paljous kielii myös muiden näkökulmien niukkuudesta. Huumerikoksia tapahtuu jatkuvasti, ja niistä tiedotetaan julkisuuteen. Muiden näkökulmien etsiminen huumejuttuihin vaatii toimittajalta enemmän työtä, mikä syö toimituksen resursseja paljon enemmän kuin tiedotteen pohjalta uutisoiminen. Kuten totesin luvussa 3.3, huumeekysymys ei varsinaisesti räjähdä silmille lehtien tai verkkosivujen otsikoissa tänä päivänä. Huumeet eivät lukeudu valtakunnan ykköspuheenaiheisiin. Tästä syystä voidaan olettaa, että toimittajien ja toimitusten aamupalavereissa ei pohdita huumeaiheisia juttuideoita tai näkökulmia kauheasti.

Toiseksi eniten Yle lähestyy huumeaihetta haittojen vähentämisen kautta. Määrällisesti näitä artikkeleita on vain 11, mikä on alle 10 prosenttia kaikista jutuista. Näkökulman ollessa haittojen vähentämisessä, on juttujen sävy usein pehmeämpi ja ymmärtävämpi. Esimerkiksi artikkeli ”Pajarilan päihdekuntoutujat halutaan keskustaan” (Yle Uutiset 7.3.2018) kertoo siitä, kuinka päihdekuntoutujille halutaan uudet tilat lähempänä keskussairaalaan palveluita. Samalla artikkeli kertoo siitä, kuinka vaikea tehtävä on, koska toiset tahot eivät halua päihderiippuvaisia kaupungin keskustan tuntumaan. Juttu pyrkii tuomaan esiin huumeongelmaisten hädän.

Haittojen vähentämisen näkökulma välittää myös toisenlaista viestiä. Jutussa ”Kirjasto yrittää häätää huumeiden käyttäjät yleisistä vessoista” (Yle Uutiset 3.2.2018) huumeiden käytön haitoista kärsivät sivulliset. Jutussa kirjaston työntekijät pohtivat, kuinka käyttäjien aiheuttamilta haitoilta ja potentiaalisilta vaaratilanteilta voitaisiin jatkossa välttyä. Huumeiden käyttäjästä tehdään jutussa addiktionsa epäinhimillistämä uhka, jonka riippuvuus on niin voimakas, että siitä kärsivät viattomatkin, jopa kirjaston siivoajat. Tällaisesta narkomaanin kuvasta kirjoitettiin jo 1980-luvulla (Christie ja Bruun 1986, 72–73). Jutun välittämä viesti löytyy myös 1990-luvun lehtikirjoituksista: huumehörhöt uhkaavat kenen tahansa turvallisuutta (Piispa 1997, 463).

Näkökulmien pronssimitali täytyy jakaa. Selviytymistarina, käyttäjäkulttuuri ja politiikka olivat kaikki kahdeksan jutun keskiössä. Aloitetaan käyttäjäkulttuurista. Tämä näkökulman jutuissa tutkimus on usein oleellinen huumemaailman hahmottamisen keino. Esimerkiksi artikkeli Suomessa kasvatetun kannabiksen voimakkuuden noususta on tällainen (”Entistä vahvempaa kannabista viljellään ammattimaisesti Suomessa – KRP: Kannabiskontteja on löydetty jo kaksi”, Yle Uutiset 26.8.2018). Vaikka keskusrikospoliisi ja tulli ovat jutun kärjessä, sen oleellisin osa tulee tutkija Mikko Salasuon suusta. Hän vahvistaa, että kannabis on entistä vahvempaa, mutta huumeiden käyttäjiä tutkineena valottaa myös sitä, että kannabista käyttävät annostelevat päihteensä sen voimakkuuden mukaisesti. He siis mukautuvat huumemaailman muutokseen. Jutussa kerrotaan myös kansalaisten sallivimmiksi muuttuneista kannabisasenteista.

Aineistosta löytyy yksi juttu, jonka päähenkilö on huumeiden viihdekäyttäjä (”Kolmikymppinen Jonna on huumeiden viihdekäyttäjä, joka toivoo huumeiden laillistamista – Asiantuntijan mielestä ”viihdekäyttö” on liian myönteinen käsite”, Yle Uutiset 20.1.2018). Tässä tapauksessa hän on henkilö, joka oman kertomansa mukaan käyttää monia, niin sanottuja koviakin huumeita ongelmitta. Hän toivoo, että huumeiden käyttö sallittaisiin. Artikkelissa THL:n tutkija Pekka Hakkarainen avaa viihdekäyttöä jakamalla sen kahdeksaan

lokeroon. Tutkija antaa uskottavuutta jutun päähenkilön väitteelle, että huumeiden käyttö ei aina johda kadotukseen. Jutussa on vahvasti läsnä myös terveystaitojen vähentämisen aspekti. Artikkelin näkökulma on silti selvästi viihdekäytön kulttuurissa.

Selviytymistarinoiden keskiössä ovat entiset ongelmakäyttäjät, jotka ovat päässet huumehelvettinsä pohjalta takaisin normaalin elämän sykkeeseen. Huume-elämän kauhuista piirretään lukijalle jopa inhorealinen kuva, kuten tässä Jonin tarinassa ("12-vuotiaana huumeiden käytön aloittanut Joni kertoo tarinansa – etteivät nuoret joutuisi kokemaan samaa kuin hän", Yle Uutiset 1.8.2018):

Pesäpallomaila kurkulla. Se oli ensimmäinen asia, jonka Joni tuns, kun hän saapui parhaan ystävänsä luokse.

Sen jälkeen kaikki tapahtui nopeasti.

Joni sai riistettyä mailan kimpunsa hyökänneeltä mieheltä. Siitä ei ollut kuitenkaan hyötyä. Joni oli alakynnessä, koska asunnossa oli kolme muuta miestä. Yksi heistä löi lattialla kamppailevaa Jonia mailalla takaraivoon.

Kaikki pimeni. Tuo tapahtuma liittyi huumeisiin.

Jutut ovat erittäin synkkiä, väkivallan ja epätoivon täyttämiä tarinoita. Niiden selviytyjät ovat riutuneita sankareita, varoittavia esimerkkejä. Jutut kertovat, että etenkin niin sanottujen kovien huumeiden käyttö riistyytyy ennen pitkää kenen tahansa käsistä. Viesti on ristiriitainen, jos sitä tarkastelee rinta rinnan viihdekäytöstä kertovan jutun kanssa.

Huumepolitiikka oli näkökulmana niin ikään kahdeksassa Ylen huumejutussa. Helsingissä kiistellään edelleen valtuustotasolla huumeiden käyttäjien pistohuoneiden järjestämisestä. Näitä juttuja oli aineistossani kaksi. Juttuihin liittyy vahvasti myös haittojen vähentäminen, mutta kysymys on enemmän poliittinen, sillä nykyinen lainsäädäntö tekee pistohuoneet mahdottomiksi (Nironen & Salmi 2019). Valvotut pistohuoneet ovat tiloja, joissa suonensisäisiä huumeita käyttävä henkilö voi turvallisesti piikittää. Keskustelu pistohuoneista on varovainen askel kohti sallivampaa huume-politiikkaa Suomessa. Koska aloite niihin tuli päättäjiltä, kirjoittaa mediakin asiasta mielellään. Näissäkään jutuissa kontrollipoliittinen näkökulma ei jää unhoon, ja poliisin vastustus tuodaan esiin.

Myös huumeiden käytön dekriminialisointia käsittelevät artikkelit ovat näkökulmiltaan poliittisia, sillä käytön salliminen vaatisi luonnollisesti huumelakien uudelleentarkastelua ja

muuttamista. THL:n tutkijoiden vastapainoksi jutuissa esiintyvät poliitikot puoltavat täyskieltoa ja tuovat kontrollipolitiikan osaksi näkökulmaa.

Vaikka esimerkiksi selviytymistarinoissa ongelmakäyttö näyttelee isoa osaa, se on päänäkökulma vain kuudessa aineiston jutussa. Näissä kuudessa jutussa toistuu kontrolliviranomaisen varoittava sana. Esimerkiksi uutisessa ”Poliisi epäilee: Fentanyyli liittyy Helsingin Kallion kuolemantapauksiin” (Yle Uutiset 9.2.2018) poliisi kertoo fentanyylin olevan jopa 100 kertaa morfiinia voimakkaampi huume. Sama sävy on lääkevääreännöksiä rantautumisesta Riihimäelle kertovassa jutussa (”Lääkevääreännökset kulkeutuivat ranta- ja varauskaupunkiin – käyttäjien ikä yllätti poliisin”, Yle Uutiset 18.1.2018), jossa poliisi varoittaa etenkin nuoria epilepsian hoitoon tarkoitetun Rivatril-lääkkeen vaaroista päihdekäytössä.

Aineistossa kahden jutun näkökulmana on julkisuuden henkilö. Hän on Jari Sillanpää. Näissä artikkeleissa ainoa julkaisukynnyksen ylittävä tekijä on se, että kyseessä on koko kansan tuntema julkkis. Toisaalta jutuissa nykyinen huumeiden käyttäjä saa kertoa ajatuksiaan avoimesti, joskin rikossyytteiden ja saamansa tuomion varjon alla.

Näkökulmien osalta aineiston outolinnuksi jää yksinäinen talousuutinen. Jutussa ”Suomen ensimmäinen kannabisyhtiö haluaa siivun maailman hamppubuumista” (Yle Uutiset 27.7.2018) suomalainen kannabisyhtiö Hamppusampo kertoo tavoitteistaan brändätä ja lanseerata Suomen yöttömässä yössä kasvatettu kannabis maailmanmarkkinoille. Artikkelit kertoo etenkin muualla maailmassa salliviksi muuttuneista kannabislajeista ja hamppun vapauttamiseen liittyvän bisnesajattelun lisääntymisestä. Jutussa kuitenkin tehdään heti alussa selväksi, että Hamppusammon haave on Suomessa kaukainen.

6 PÄÄTELMÄT

Tutkimuksen perusteella suomalainen huumejournalismi ei juuri ole muuttunut sitten 1990–2000-luvun. Kontrollipolitiikka dominoi niin lähdekäytänteitä kuin näkökulmavalintojakin. Tämä synnyttää kaksi kysymystä: onko huumejournalismi tarpeeksi moniäänistä ja monipuolista ja luotetaanko viranomaislähteisiin huumeaiheessa liikaa.

Muutamassa toimituksessa työskennelleenä omat havaintonikin vahvistavat käsitystä, että viranomaistietoon luotetaan rikosasioissa lähes aina. Kiireisimpinä aikoina poliisin tiedotteet saatetaan julkaista vain pienellä editoinnilla eikä jutun näkökulmitusta edes mietitä. Näkökulma tarjoillaan lukijalle sellaisena kuin tiedottava viranomaistaho sen antaa. Samalla Yleisradio tukee uutisoinnillaan kontrollipoliittista suhtautumista huumeisiin, kuten printtimedia aiemman tutkimuksen valossa (esim. Kaukonen & Halmeaho 1998, 114). Kaikki muut näkökulmat jäävät näin ollen rikosaiheiden jalkoihin.

Käyttäjäkulttuurista kertovat jutut ovat medialle pitkälti uusi, 2010-luvun tapa käsitellä huumeita. Viitekehysesni tutkimuksissa ainoastaan HS:n Nyt-liitteestä löytyi tätä näkökulmaa hipovia artikkeleita (Rantanen 1997, 203). Tällaiset näkökulmat ovat ainakin tois-
taiseksi yksittäistapauksia mutta kielivät siitä, että huumeasenteiden höllentyminen (esim. Karjalainen ym. 2019, 4) vaikuttaa myös median tapaan lähestyä huumeekysymystä.

Yle päästää entisiä huumeiden käyttäjiä selvästi hanakammin ääneen kuin nykyisiä. Myös tämä havainto palauttaa sen ääneen, että kontrollipoliittinen ja yhä enimmäkseen kielteinen huumeilmapiiri ohjaavat sitä, miten huumeista kirjoitetaan mediassa. Asiaa voidaan tarkastella myös käänteisesti. Media, Yleisradio etunenässä, ohjaa julkista keskustelua. Muuttuvatko kansalaisten asenteet median kautta vai muuttuuko median tapa kertoa huumeista asenteiden muutoksen kautta? Vaikuttaa siltä, että jälkimmäinen vaihtoehto on lähempänä totuutta. Huumeisiin liittyy niin paljon tunteita, etteivät isot mediat otta riskejä kertomistavoissaan. Huumeet ovat yhä hyvä vihollinen, jota on helppo kuvata pelon, ongelmien ja jyrkkien kieltojen kautta. Samalla kuitenkin huumeekysymyksen käsittely jää turhan kapeaksi, eikä journalismi auta huumeongelmien ratkaisemiseen, kuten Annalakin (2007, 114) päätteli.

Hallinnollinen suhtautuminen huumeisiin muuttuu maailmalla, myös vieressämme Norjassa, jossa käytön rankaisemisesta ollaan pian luopumassa (Pye 2017). Mielestäni on

päivänselvää, että huumelait muuttuvat ennen pitkää Suomessakin sallivammiksi. Juuri käytöstä rankaiseminen tulee olemaan ensimmäisenä historiaa. Kun kontrollipoliittista otetta höllennetään, uskaltavat mediatkin kertoa huumeista monipuolisemmalla tavalla. Näin voidaan olettaa käyvän jo ennen lakien muuttumista, mikäli asenteet jatkavat liikettään sallivampaan suuntaan ja lainsäädäntö muualla maailmassa muuttuu.

Tähän asti huumeet ovat huutaneet otsikoissa ongelmana, vihollisena ja kurjuuden aiheuttajana. Uskon, että seuraavan kerran huumeet valtaavat palstatilaa isosti, kun keskustelu lainsäädännön muuttamisesta saa poliittista kannatusta. Toistaiseksi politiikassa ei ole tähän suurta painetta, mutta uskon senkin muuttuvan seuraavan kahden tai kolmen hallituskauden aikana.

LÄHTEET

Annala, M. 2007. Suomalaislehtien huumejournalismi ja sen vaikutukset yhteiskunnan huumeongelmaan. Pro gradu -työ. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Tiedotusopin laitos. Tampere: Tampereen yliopisto. Viitattu 20.9.2018. Saatavilla: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/78451/gradu02149.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Christie, N. & Bruun, K. 1986. Hyvä vihollinen – huumausainepolitiikka Pohjolassa. Espoo: Weilin+Göös.

FIAM – Finnish Internet Audience Measurement 2018. Tulokset. Viitattu 19.9.2018. Saatavilla: <http://fiam.fi/tulokset/>

Hakkarainen, P., Karjalainen K. & Salasuo M. 2019. Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2018. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, THL. Viitattu 16.4.2019. Saatavilla: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137660/Suomalaisten_huumeiden_k%C3%A4ytt%C3%B6_ ja_huumeasenteet_2018_tilastoraportti.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hakkarainen, P. & Tammi, T. 2018. Huumeiden käytön rangaistavuudesta tulisi luopua. THL-blogi. Viitattu 19.9.2018. Saatavilla: <https://blogi.thl.fi/huumeiden-kayton-rangaistavuudesta-tulisi-luopua/>

Helsingin Sanomat. 2018. Helsinki aikoo kokeilla valvottua pistotilaa huumeiden käyttöön – lopullinen päätös tehdään syksyllä. Viitattu 3.10.2018. Saatavilla: <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005726527.html>

Huumausainelaki. 30.5.2008/373. Viitattu 16.4. 2019. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080373>

Jansson, K. 2018. Analyysi: Jari Sillanpää rentoutui pitkien keikkaputkien jälkeen huumeiden avulla – Miksi Sillanpään vapaa-aika on uutinen? Yleisradio. Viitattu 16.4.2019. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-10344687>

Julkisen sanan neuvosto. 2013. Journalistin ohjeet. Viitattu: 17.4.2019. Saatavilla: https://www.jsn.fi/journalistin_ohjeet/

Karjalainen K., Savonen J. & Hakkarainen, P. 2016. Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet – Huumeaiheiset väestökyselyt Suomessa 1992–2014. THL. Viitattu 19.9.2018. Saatavilla: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130530/URN_ISBN_978-952-302-632-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Karvala, K. 2014. Kaaoksen kesyttäjät: Uutismediat nettimurroksessa 2006–2012. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 3.10.2018. Saatavilla: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/43612/978-951-39-5723-0_vaitos14062014.pdf?sequence=1

Kaukonen, O. & Halmeaho, M. 1998. Yhteisellä asialla? Lehtien huumausainekirjoittelu syksyllä 1996. Teoksessa Jaatinen J., Kaukonen, O., Warsell, L., Halmeaho, M. & Ahtola, R. (toim.) Huumeet ja koulu yhteisö – konstruktionistinen tapaustutkimus. Helsinki: Stakes.

Kunnas, R. 2018. Rikosepäily: Sillanpää osa laajaa huumeverkostoa – kuulustelut jatkuvat tänään. Iltalehti. Viitattu 4.10.2018. Saatavilla: https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/201803262200837174_vd.shtml

Kuutti, H. 2015. Totuudenmukainen journalismi. Jyväskylä: Grano. Viitattu 17.4.2019. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/46081/978-951-39-6101-5.pdf>

Laki huumausainerikoksista. 17.12.1993/1304. Viitattu 16.4. 2019. Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#a17.12.1993-1304>

Naalisvaara, M., Kanninen, J., Hannikainen, T., Tebest, T. & Rissanen, J. 2014. Huumeiden vastainen sota on hävitty – nyt etsitään vaihtoehtoja. Yleisradio. Viitattu: 17.4.2019. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-7668251>

Nironen, S. & Salmi, S. 2019. Kiistellyt huumeiden pistohuoneet törmäsivät lakiin Helsingissä – perustaminen vaatisi uuden lain: "Ei mahdollista edes kokeilla". Yleisradio. Viitattu 17.4.2019. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-10688634>

Parkkinen, S. 2018. THL:n asiantuntijoilta suora ehdotus Suomen huume politiikaksi: "Käytön rangaistavuudesta tulisi luopua". Viitattu 17.4.2019. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-10073632>

Partanen, J. & Metso L. 1999. Suomen toinen huumeaalto. Yhteiskuntapolitiikka 64 (1999, 143–149). Viitattu 16.4.2018. Saatavilla: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/101397/992partanen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Piispa M. 2001. Sanomalehtien tarjoamat huumeviestit. Yhteiskuntapolitiikka 66 (2001). Viitattu: 26.9.2018. Saatavilla: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/100805/015piispa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Pye, M. 2017. Norjassa halutaan lopettaa huumeidenkäytön rankaiseminen. Yleisradio. Viitattu 5.10.2018. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-9976342>

Rantanen, T. 1997. Lehtien huumekirjoittelu – mihin on unohtunut sosiaalinen ja psykologinen näkökulma? Alkoholipolitiikka 62 (1997). Viitattu: 26.9.2018. Saatavilla: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/128092/ap-1997-3-rantanen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Sarjärvi, A. & Tuomi, J. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2018. Päihdetutkimus 2018 alkaa: Mitä huumeita Suomessa käytetään ja mitä niistä ajatellaan? Viitattu 4.10.2018. Saatavilla: <https://thl.fi/fi/-/paihdetutkimus-2018-alkaa-mita-huumeita-suomessa-kaytetaan-ja-mita-niista-ajatellaan-?>

Valtakunnansyyttäjänvirasto. 2018. Seuraamuksen määrääminen huumausaineen käyttörikoksesta. Viitattu 16.4.2019. Saatavilla: <https://www.valtakunnansyyttajanvirasto.fi/fi/index/julkaisut-jaohjeet/valtakunnansyyttajanyleisetohjeet/syyteharkinta/vks20061seuraamuksenmääräminen-huumausaineenkayttorikoksesta.html>

Varjonen, V. Huumetilanne Suomessa 2014. 2015. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, THL. Viitattu 20.9.2018. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/125568/THL_RAPO1_2015_web%20%281%29.pdf

Yleisradio. 2018. Alueesi asiat verkossa, radiossa ja televisiossa. Viitattu 26.9.2018. Saatavilla: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/12/11/alueesi-asiat-verkossa-radiossa-ja-televisiossa>

Yleisradio. 2017. Asiasanat – jotta löytäisit sisältömme paremmin. Viitattu 26.9. 2018. Saatavilla: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2017/09/11/asiasanat-jotta-loytaisit-sisaltomme-paremmin>

Yleisradio. 2017. Yle jatkaa Suomen Tietotoimiston asiakkaan. Viitattu 4.10.2018. Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-9862088>